

Рудь О.С.

аспірант,

Науковий керівник: Гюра О.І.

*професор, доктор педагогічних наук, Відмінник освіти України,
проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи,
Запорізький національний університет*

ІНТЕГРАЦІЯ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ ТА ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ

*Людина, якій пощастило, –
це людина, котра зробила те,
що інші лише збиралися зробити.*

Жюль Ренар, французький письменник

Сьогодні в сучасній Україні можна спостерігати за трансформаціями системи вищої освіти у якій відбуваються та поступово інтегруються нові методи і форми навчання. Концепції майбутньої освіти та програма розвитку освіти в Україні на 2015-2025 рр., націлені на підвищення якості національної освіти відповідно до світових освітніх стандартів. Міжнародна тенденція розвитку гендерної освіти стимулює сьогодні вітчизняну вищу школу до інтеграції гендерного підходу та формування гендерної компетентності у майбутнього менеджера в ході його професійної підготовки, у ВНЗ. Проте, цьому перешкоджає недостатня розробленість відповідних гендерно-теоретичних моделей, що відповідають умовам життя та розвитку суспільства, які динамічно міняються до потреб сучасної практики і управління освітою.

Аналіз стратегічних і нормативних документів, що визначають напрями ревіталізації сучасної професійної освіти, дозволяє стверджувати те, що одним із засадничих і перспективних підходів до його структуризації – є гендерно-компетентністний підхід у рамках якого, якість результату професійної підготовки фахівця – це відповідність у професійній підготовленості сучасного суспільства, яка розглядається скрізь поняття професійна компетентність.

Професійна компетентність менеджера визначається, як багатофакторне явище, яке включає систему знань і умінь у майбутнього менеджера, його ціннісні орієнтації, мотиви діяльності, інтегровані показники культури (мова, стиль, спілкування, відношення до себе, та до суміжних галузей). У рамках гендерно-компетентного підходу у професійній підготовці сучасного менеджера актуальними є наступні проблеми: схильність чоловіків і жінок до різноманітних професій; сучасні вимоги до професії чоловіків і жінок; стать і професійна кар'єра; гендерні особливості задоволеності працею; ділові і особові якості та уміння жінок-менеджерів, і чоловіків-менеджерів; чоловіки і жінки у

бізнесі; особливості професійної мотивації чоловіків і жінок; проблема лідерства чоловіків і жінок; жінки-керівники і чоловіки-керівники; стилі керівництва, які властиві чоловікам-менеджерам і жінкам-менеджерам; чоловіки і жінки в політиці та ін. [1].

В умовах виражених змін гендерної стратифікації суспільства, гендерний чинник (гендерна компетентність) – є найважливішою складовою будь-якого вагомого аналізу у галузях економічно-соціально-гуманітарних та педагогічних науках, який претендує не на новизну, а на його сучасне формування у сучасної людини, який може однозначно претендувати сьогодні на об'єктивність та науковість.

У науково-педагогічній літературі гендерна компетентність особи розглядається: І. Кльоціною – з точки зору наявної соціальної нерівності чоловіків і жінок, як «характеристика, яка дозволяє особі не бути суб'єктом або об'єктом ситуацій гендерної нерівності, та дає можливість помічати такі ситуації у своєму житті; протистояти сексизму, дискримінаційним впливам; самим не створювати ситуації гендерної нерівності» [2]; О. Нежинською – як «сукупність знань, умінь, навичок, які зумовлюють взаємодію з особами різної статі на принципах гендерної рівності це – є опосередкованим скрізь індивідуально-психологічні гендерні характеристики (маскуліність/фемінність, гендерну ідентичність, гендерну роль, гендерні установки і стереотипи), які виявляються в повсякденному житті, спілкуванні і поведінці з особами різної статі» [3]; М. Радзивіловою – як «динамічне утворення особи (студента / фахівця), яка включає пояснення про призначення чоловіків і жінок в суспільстві, особливості чоловічої і жіночої індивідуальності, концепції гендерного – Я, знання про гендерні особливості суб'єктів педагогічного впливу; ціннісне відношення до представників різної статі і їх взаємодія» [4]; Т. Грабовської – як «процес спрямованих і спонтанних впливів на особу, який допомагає засвоїти знання про гендерні норми, правила поведінки і настанови, відповідно до культурних уявлень, та до ролі, положення і призначення представників різних індивідів в суспільстві, яка сприяє становленню повноцінних членів громадського життя, впровадження в сталу систему гендерних ролей» [5]. У приведених трактуваннях поняття «гендерна компетентність» – є основа, яка складає знання і уміння у гендерній парадигмі, що характеризує теоретичну і практичну готовність сучасної особи діяти на принципах гендерного підходу та гендерного паритету.

Нині однією з умов гуманізації освітнього процесу – є його конструювання з позицій і принципів гендерного підходу, який припускає розвиток індивідуальних здібностей і інтересів студентів, незалежно від приналежності до тієї або іншої статі. Спираючись на майбутню стратегію модернізації змісту освіти України, ми можемо віднести гендерну компетентність до числа ключових (рудиментних) компетентностей, оскільки вона має такі характеристики – як багатофункціональність, міждисциплінарність, багатовимірність та

включає різні особові якості, інтелектуальні здібності, комунікативні уміння менеджера, пов'язані з його гендерною культурою та знаннями.

Гендерна компетентність визначається нами і як базова компетентність менеджера освіти, та сукупність засвоєних ним знань про суть гендерного підходу в освіті та під час освіти, умінь здійснювати гендерну стратегію в організації педагогічного процесу і досвіду, використання гендерних знань і умінь в якості основи гендерної взаємодії, в умовах освітньої системи. У структурі гендерної компетентності менеджера освіти потрібно виділяти три складові: – мотиваційно-ціннісний компонент, який включає усвідомлення майбутнього менеджера до власної гендерної ролі у рамках педагогічно-управлінської діяльності, формування індивідуального гендерного стилю поведінки, вироблення продуктивної стратегії і тактики поведінки в подоланні традиційних гендерних стереотипів і упереджень; – когнітивний компонент, як систему засвоєних знань про суть реалізації гендерного підходу в освіті та умінь здійснювати гендерну стратегію в організації педагогічно-управлінського процесу; – поведінковий компонент, що характеризує реальну поведінку майбутнього менеджера в умовах гендерної взаємодії, як міру оволодіння їм гнучкими прийомами гендерної схематизації і прогнозування гендерно-психологічного ефекту. Усвідомлення протиріччя між – об'єктивною потребою гендерного підходу та формуванням гендерної компетентності магістрантів педагогічних, та гуманітарних ВНЗ, та недостатньою розробленістю її методологічних, змістовних і технологічних основ, диктує необхідність подальшої та удосконаленої розробки моделі, яка б відбивала істотні ознаки об'єкту що вивчається; – гендерної компетентності майбутнього менеджера, яка досліджувала б систему її формування в єдності і взаємодії усього основного елемента, прогнозувала результат подальшого розвитку у системі та процесі професійної підготовки сучасного майбутнього керівника-менеджера.

До числа принципів формування гендерної компетентності менеджера освіти, що визначають ефективність функціонування такої системи, можуть бути віднесені – принцип гуманістичної спрямованості гендерної підготовки менеджера, принцип диференціації змісту і організації у формуванні гендерної компетентності на основі обліку гендерних особливостей навчання, принцип міждисциплінарної інтеграції змісту і технологій у формуванні гендерної компетентності майбутнього менеджера, принцип відповідності, як технологія гендерної освіти, та як закономірність професійного становлення особи у сучасному просторі. У формуванні гендерного компонента в змісті сучасної педагогічної освіти визначають два основні підходи: мультидисциплінарний і міждисциплінарний (чи інтердисциплінарний). У мультидисциплінарному підході окремі гендерні аспекти особистості, стають предметом вивчення у рамках яких-небудь певних дисциплін, та реалізацію міждисциплінарного підходу в зміст традиційної підготовки

майбутнього менеджера, введення гендерного спецкурсу, який носить інтегрований характер і дозволяє цілеспрямовано формувати гендерну компетентність майбутнього менеджера, з використанням усього арсеналу гендероорієнтованих педагогічних технологій.

У зв'язку з реалізацією та потребою вивчення гендерного підходу, потрібно розробляти спецкурси за назвою: «Основи гендерної педагогіки та психології», іншими словами такі гендерні спецкурси у підході до навчання менеджменту – є виклад основ дисциплін: «Гендерні дослідження», «Гендерний менеджмент», «Гендерна педагогіка» із залученням усіх областей менеджменту. В якості його вивчення подібні спецкурси можуть іменуватися – як «Гендерні дослідження і менеджмент», «Гендерні дослідження і управління», «Гендерні аспекти в менеджменті», «Основи формування гендерної компетенції та компетентності у керівників освіти» та ін., що вказує на його прикладу значенність.

Аналіз описаної теоретичної моделі формування гендерної компетентності менеджера дозволив нам виділити основні педагогічні умови, що забезпечуть ефективність цього процесу. До їх числа віднесені: інтеграція гендерних знань в зміст сучасної професійної підготовки сучасного менеджера освіти, як у рамках інваріантної так і варіативної частини блоку психолого-педагогічних дисциплін; облік гендерних особливостей студентів-магістрантів в організації педагогічного процесу, формування у майбутніх менеджерів освіти усвідомлення власної гендерної ролі і індивідуального гендерно-психологічного стилю поведінки у рамках педагогічної діяльності; розробка процесуально-технологічної складової до реалізації гендерного підходу у педагогічно-управлінську практику – як компонентів (рудиментів) сучасної професійної гендерної компетентності майбутнього менеджера освіти України.

Список використаних джерел:

1. Загайнов И. А. Формирование гендерной компетенции педагога в процессе профессиональной подготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / И. А. Загайнов. – Йошкар-Ола, 2007. – 23 с.
2. Клещина И. С. Развитие гендерной компетентности государственных муниципальных служащих в процессе гендерного образования / И. С. Клещина // Женщина в российском обществе : рос. науч. журн. – 2007. – № 3 (44). – С. 60–65.
3. Нежинська О. О. Психологічні умови формування гендерної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / О. О. Нежинська ; Ун-т менеджменту освіти. – К. : ДВНЗ «УМО», 2011. – 20 с.
4. Радзивилова М. А. Структура гендерной компетентности педагога / М. А. Радзивилова // Пед. образование. – 2009. – №9. – С. 5.

5. Грабовська Т. О. Шляхи гуманізації відносин педагогів с учнями / Т. О. Грабовська // Навчально-методичні проблеми формування оптимального педагогічного клімату в шкільному колективі. – К. : МАУП, 1999. – 134 с.

Хромченкова Н.М.

здобувач,

Інститут вищої освіти

Національної академії педагогічних наук України

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Сучасна державна освітня політика зорієнтована на якісну підготовку майбутніх фахівців з високим рівнем конкурентоспроможності на сучасному ринку праці, що є продуктом освітньої діяльності і забезпечує формування і розвиток особистості у подальшій професійній діяльності [1].

Формування особистості є процесом кількісних і якісних змін, який охоплює становлення її в біологічному, психічному та соціальному плані. Розкриття сутності формування особистості базується на розумінні законів, та рушійних сил розвитку (за Л. Колісніченко, Л. Борисенко). Провідну роль у становленні особистості як індивіда відіграють зовнішні і внутрішні впливи, керовані і некеровані чинники зокрема цілеспрямоване виховання та навчання.

Встановлено, що професійна відповідальність майбутніх журналістів характеризується такими ознаками: розумність (рівень інтелектуального розвитку); відповідальність (рівень розвитку почуття відповідальності, уміння керувати собою, аналіз своїх вчинків і відповідальність за них); свобода (здатність до автономної діяльності, прийняття самостійних рішень); особиста гідність (рівень вихованості, самооцінка); індивідуальність (несхожість на інших).

Формування професійної відповідальності майбутніх журналістів вимагає відповідального ставлення до роботи, певного способу життя, мислення, толерантного ставлення до оточуючих тощо.

Майбутніх журналістів з сформованою професійною відповідальністю визначають за неповторними станами особистості: фізичними якостями, психічними процесами, темпераментами, рисами характеру, здібностями, їх потребами, інтересами і т.д. Вони позначаються на їхній пізнавальній діяльності, розвитку, а саме у навчанні, праці, вчинках, ставленні до себе, взаєминах до інших суб'єктів [3].